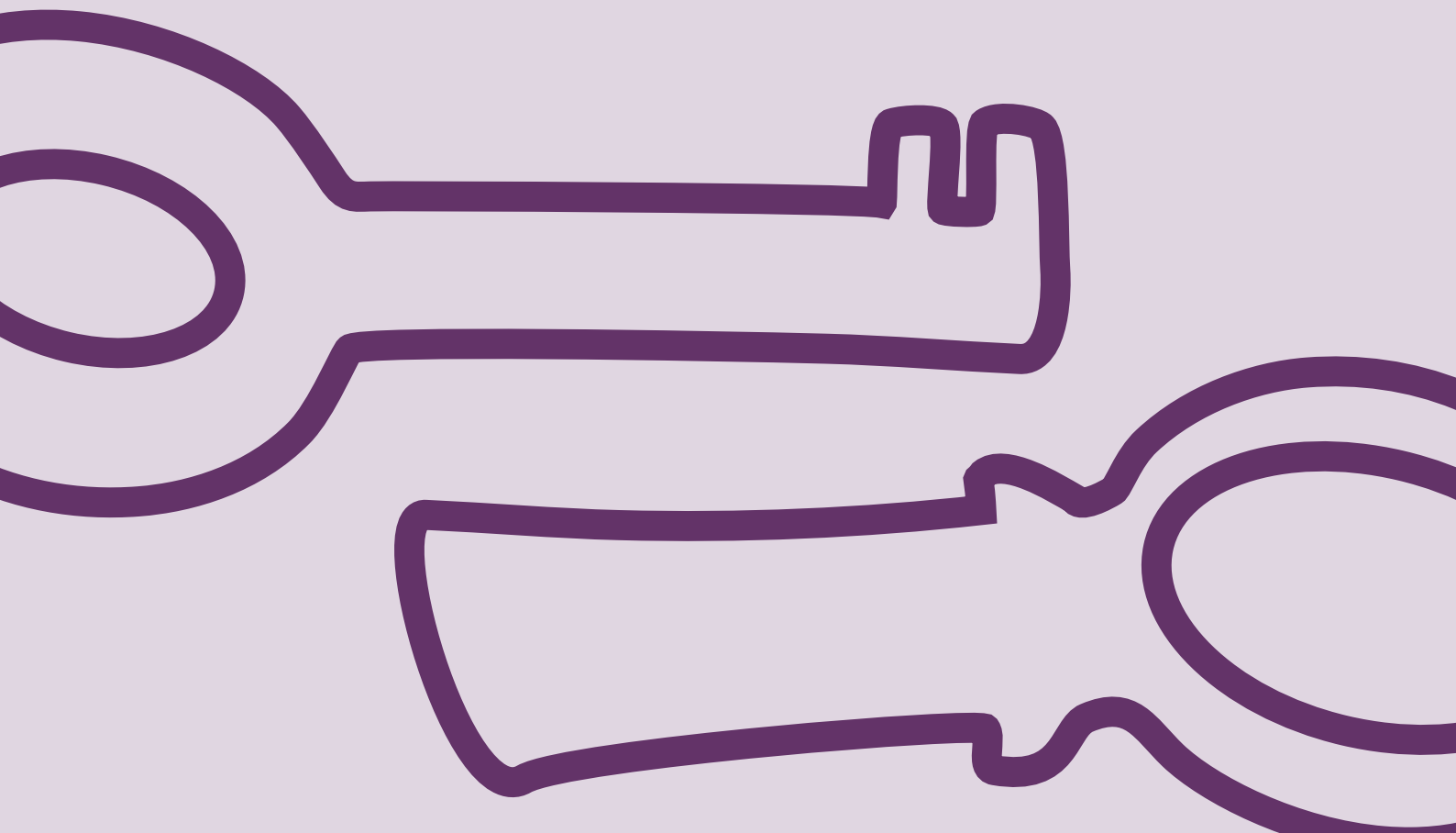

Rekenkamercommissie Leiden

Jaarverslag 2013
Onderzoeksplan 2014

Voorwoord

Met genoegen bied ik u hierbij het *Jaarverslag 2013 / Jaarplan 2014* aan van de Rekenkamercommissie (RKC) van de gemeente Leiden. In dit document geven we een overzicht van onze activiteiten en uitgaven in 2013 en onze plannen en begroting voor 2014.

In 2013 hebben we twee onderzoeken (Ruimtelijk Omgevingsrecht en Subsidies) gepresenteerd en hebben we drie onderzoeken (Regionaal Investeringsfonds, Bestuursakkoord en Vastgoed) gestart, waarvan een in regionaal verband. Van de twee eerstgenoemde van deze drie onderzoeken verwachten wij op korte termijn de resultaten te kunnen presenteren. In het Jaarverslag 2013 gaan wij kort op de inhoud en het verloop van deze onderzoeken in. Ook hebben we in 2013 wederom de Raad betrokken bij de keuze van onderzoeksthema's voor het komende jaar. Wij hebben alle fracties aangeboden met hen te overleggen om te horen welke onderwerpen zij belangrijk vinden en hoe het werk van de RKC door hen wordt ervaren. Graag willen wij alle fracties bedanken voor deze nuttige en inspirerende gesprekken.

In 2014 willen we een aantal van de door de fracties aangedragen onderwerpen oppakken. Een toelichting hierop vindt u in het Jaarplan 2014. Graag bespreken wij met de Commissie Leefbaarheid en Bereikbaarheid welke onderzoeksonderwerpen prioriteit hebben bij de gemeenteraad. Op basis daarvan zullen wij enkele onderzoeksonderwerpen daadwerkelijk ter hand nemen. Aan een van de onderwerpen hebben we in het Jaarverslag 2013 al tegemoet willen komen; er werd ons gevraagd onderzoek te doen naar de doorwerking van onze rapporten in het beleid. Bij wijze van inleiding hebben we een kort verslag opgenomen over de doorwerking van bevindingen en aanbevelingen van de rapporten van de RKC van de afgelopen vijf jaar. We hopen u hiermee meer inzicht te geven in het werk dat wij verrichten.

Tot slot willen wij graag ook het College van B&W en de ambtelijke organisatie van de gemeente danken voor hun coöperatieve opstelling en medewerking aan de onderzoeken van de Rekenkamercommissie.

Rob van Lint,
Voorzitter Rekenkamercommissie Leiden

Leiden, 20 februari 2014

Inhoudsopgave

Doorwerking bevindingen en aanbevelingen RKC

1. De Rekenkamercommissie

- 1.1 Samenstelling Rekenkamercommissie
- 1.2 Onderzoekstrategie 2010-2014

2. Onderzoeken 2013

- 2.1 Leiden een last? (Ruimtelijk Omgevingsrecht)
- 2.2 Evalueren om te leren (Subsidies)
- 2.3 Bestuursakkoord
- 2.4 Vastgoed
- 2.5 RIF

3. Communicatie 2013

- 3.1 Fractiebezoeken
- 3.2 Afstemming met het College van B&W en de ambtelijke organisatie
- 3.3 Burgercontacten
- 3.4 Regio
- 3.5 Website
- 3.6 LinkedIn
- 3.7 Media

4. Overige activiteiten 2013

- 4.1 Protocol behandeling rapporten
- 4.2 Nieuwe verordening op de Rekenkamercommissie

5. Financieel verslag 2013

- 5.1 Inleiding
- 5.2 Inkomsten en uitgaven 2013

6. Onderzoeksplan 2014

- 6.1. Decentralisaties
- 6.2. Ontwikkeling van de omvang van het ambtenaren apparaat van Leiden
- 6.3. Re-integratie; onderzoek naar Participatiewet en WWB
- 6.4. Regionaal onderzoek

7. Begroting 2014

Bijlagen: Bronnen met onderwerp-suggesties

Doorwerking bevindingen en aanbevelingen Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie vindt het belangrijk dat de resultaten van haar werk door de Gemeenteraad effectief benut worden. Daarvoor is het essentieel dat de Raad de RKC ziet als haar eigen instrument en er optimaal gebruik van maakt. De RKC ondersteunt dat door:

- Jaarlijks bij het opstellen van de onderzoeksprogrammering de Raadsfracties te bezoeken en te inventariseren welke ideeën voor komende onderzoeken bestaan. Daarmee beoogt de RKC met haar onderzoeken nauw aan te sluiten bij de actuele politieke agenda;
- Jaarlijks eveneens het Onderzoeksplan te presenteren in en te bespreken met de Commissie Leefbaarheid en Bereikbaarheid, teneinde de prioriteiten van de Raad in de lijst van mogelijk uit te voeren onderzoeken te vernemen;
- Bij de start van een onderzoek de onderzoeksopzet vooraf met de betrokken Raadscommissie te bespreken;
- De resultaten van elk onderzoek aan de betrokken Commissie te presenteren en daarbij vragen over het onderzoek te beantwoorden (desgewenst ook technische vragen in een aparte brief te beantwoorden);
- Op de Collegevoorstellen volgend op RKC-rapportages een quick-scan uit te voeren en aan de hand hiervan de Raad in een brief te informeren over de doorwerking van de aanbevelingen van de RKC in het Collegevoorstel.
- Beschikbaar te zijn om ad-hoc onderzoek uit te voeren op verzoek van de Raad bij urgente informatievragen.

Op korte termijn zal naar verwachting een wijziging van de verordening op de Rekenkamercommissie aan de Raad worden voorgelegd waarin expliciet wordt geregeld op welke wijze over bevindingen en aanbevelingen van de RKC in Collegevoorstellen en Raadsbesluiten wordt besloten.

Bij dit alles blijft zowel de onafhankelijke rol van de RKC als het politieke primaat van de Raad van groot belang. Enerzijds is het cruciaal dat – ondanks dat de RKC tracht in haar onderwerpkeuze en wijze van werken zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoeften van de Raad – de onafhankelijkheid van de RKC niet in het gedrang komt. Dit betreft zowel de vrijheid om zelf te bepalen welke onderzoeken worden uitgevoerd als de onafhankelijkheid van het onderzoek zelf. Die onafhankelijke rol van de RKC is uiteraard ook in het belang van de Raad zelf. Anderzijds is het uiteraard aan de Gemeenteraad om in volledige vrijheid te bepalen welke gevolgen zij verbindt aan de bevindingen en aanbevelingen van de RKC. In die politieke oordeelsvorming wil de RKC zich niet mengen.

Regelmatig wordt – ook in gesprekken met Raadsfracties – de vraag gesteld in hoeverre bevindingen en aanbevelingen van de RKC doorwerken in het beleid van de gemeente. Uiteraard vindt de RKC dit een zeer relevante vraag, omdat het iets zegt over de effectiviteit van het werk van de RKC. Inzicht in de vraag of onze aanbevelingen doorwerken in het beleid kan de RKC helpen haar wijze van werken te verbeteren en kan de Raad helpen de aanbevelingen van de RKC effectiever te benutten.

Tegelijkertijd benadrukt de RKC zich geen inhoudelijk oordeel over de juistheid van de door de Gemeenteraad genomen besluiten te willen aanmatigen.

In de jaarverslagen van de afgelopen jaren heeft de RKC per afgerond onderzoek aangegeven wat de procedurele stand van doorwerking was. Ook in dit jaarverslag wordt dat inzicht over het afgelopen jaar afgeronde onderzoeken gegeven. Gelet op bovenstaande vraag wil de RKC ook een – zij het globaal – oordeel geven over de mate van inhoudelijke doorwerking van de onderzoeks-rapportages van de afgelopen vijf jaar. Daarvoor richt zij zich op de afgeronde onderzoeken vanaf 2009, niet zijnde (korte) briefadviezen. Dit levert – naar het oordeel van de RKC – het volgende beeld op:

- * *Minimabeleid*: de doorwerking heeft lange tijd genomen, omdat het gemeentelijk beleid terzake geheel herzien werd. In het uiteindelijke nieuwe beleid is zeer serieus rekening gehouden met de resultaten van het RKC-rapport.
- * *Parkeerbeleid*: ook hier heeft de doorwerking lange tijd genomen. De RKC-aanbevelingen, waarbij de belangrijkste was om de parkeerbehoefte grondig te onderbouwen alvorens te besluiten tot het realiseren van (nieuwe) parkeervoorzieningen, zijn nauwelijks overgenomen.
- * *Sportbeleid*: het RKC-rapport werd uitgebracht in de aanloop naar een nieuw gemeentelijk sportbeleid. De doorwerking heeft geruime tijd genomen; in het nieuwe sportbeleid zijn diverse aanbevelingen van de RKC overgenomen.
- * *WMO*: ook dit RKC-rapport werd uitgebracht in de aanloop naar een nieuw gemeentelijk beleidskader. De doorwerking heeft geruime tijd genomen; in het nieuwe WMO-beleidskader zijn de RKC-aanbevelingen slechts beperkt zichtbaar verwerkt.
- * *Uitvoering leerplichtwet*: dit RKC-rapport is in regionaal verband uitgebracht. In de bestuurlijke reactie zijn de aanbevelingen grotendeels overgenomen.
- * *Citymarketing*: ook dit RKC-rapport werd uitgebracht in de aanloop naar een herziening van het gemeentelijk beleid op dit terrein. Er is vrij snel over besloten, waarbij de RKC-aanbevelingen grotendeels zijn overgenomen. De mate van concreetheid was hierbij echter een punt van aandacht. Ook in de voorgestelde UVOK zijn niet alle aanbevelingen concreet herkenbaar. Zo is bijvoorbeeld het onderdeel samenwerking erg open geformuleerd en zijn er nog veel prestatieverplichtingen opgenomen.
- * *Ruimtelijk omgevingsrecht*: over dit RKC-rapport is vrij snel besloten; de RKC-aanbevelingen zijn grotendeels overgenomen. Deels is verwezen naar de Bezwaar- en Beroepsschriftencommissie. Ook in deze besluitvorming zou de mate van concreetheid sterker kunnen.
- * *Subsidies*: over dit RKC-rapport is vrij snel besloten. De RKC-aanbevelingen zijn grotendeels overgenomen. Wel zou de mate van concreetheid sterker kunnen. Extra vermelding verdient het feit dat in de eerste subsidieverlening (citymarketing) een deel van de aanbevelingen (gericht op het lerend vermogen van de organisatie) al wordt toegepast.

Concluderend kan het volgende worden opgemerkt. De RKC wil geen oordeel vellen over de juistheid van het al dan niet overnemen van aanbevelingen van de RKC in het gemeentelijk beleid. Dat is immers de politieke verantwoordelijkheid van de Gemeenteraad.

Wel kan worden vastgesteld dat de afgelopen jaren het reageren op RKC-rapporten steeds systematischer en sneller verloopt en dat er ook meer aanbevelingen worden overgenomen in het beleid. De RKC vindt dat een positieve ontwikkeling en verwacht dat de aanstaande wijziging van de verordening daaraan een verdere positieve bijdrage zal leveren. De RKC pleit er wel voor om in de reactie op RKC-aanbevelingen zo concreet mogelijk te zijn. Op dit punt behoeven de Collegevoorstellen en Raadsbesluiten verdere doorontwikkeling.

De Rekenkamercommissie

1.1 Samenstelling Rekenkamercommissie

De RKC doet voor de gemeenteraad en de burgers van Leiden onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de gemeente en het werk van het Leids gemeentebestuur. Doet de gemeente wat ze belooft en levert het ook op wat de bedoeling was? Hierin ondersteunt de Rekenkamercommissie de Leidse gemeenteraad bij haar controlerende taak. De RKC is onafhankelijk en bestaat uit vijf door de Raad benoemde leden die geen persoonlijke of zakelijke banden hebben met de gemeenteraad, het College, of het ambtelijk apparaat. Wel zijn de leden betrokken bij de stad Leiden.

De samenstelling van de Rekenkamer was in 2013 als volgt:

- dhr. drs. R.J.T. (Rob) van Lint   voorzitter
- dhr. dr. M.C. (Mattheus) Wassenaar   vice-voorzitter
- mevr. drs. M. (Marieke) Gorrée   lid
- dhr. drs. P.L. (Pieter) Stroink   lid
- dhr. mr. G.P.I.M. (Gerard) Wuisman   lid

De ambtelijk secretaris van de Rekenkamercommissie is mevr. drs. N. (Nike) van Helden. Zij is bereikbaar onder telefoonnummer 071 – 516 5105 of via rekenkamer@leiden.nl. Meer informatie over de leden van de Rekenkamer, waaronder een overzicht van hoofd- en nevenfuncties, en de onderzoeks-publicaties kunt u vinden op:

<http://gemeenteraad.leiden.nl/raadscommissies/rekenkamercommissie/>

1.2 Onderzoeksstrategie 2010-2014

Eind 2009 heeft de Rekenkamer haar Onderzoeksstrategie 2010-2014 vastgesteld en aan de Commissie voor de Rekeningen aangeboden. In dit visiedocument hebben wij aangegeven op welke wijze wij onze taak en rol in de raadsperiode 2010-2014 willen invullen. De onderzoeksstrategie bevat een aantal uitgangspunten en criteria voor het vaststellen van de jaarlijkse onderzoeks-planning. De Rekenkamer wil zich in de periode 2010-2014 met name richten op onderzoeken die een bijdrage kunnen leveren aan:

- het bevorderen van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid en de uitvoering daarvan.
- het vergroten van de transparantie van de verantwoording over het voorgenomen en gevoerde beleid en de uitvoering daarvan.

Als uitgangspunt bij het maken van deze keuzes hebben wij tevens vastgesteld dat onze onderzoeken deze raadsperiode zoveel mogelijk gericht zullen zijn op het gemeentelijke beleid dat de burger direct raakt.

Dit jaar zal een nieuwe onderzoeksstrategie voor de komende jaren worden bepaald.

2. Onderzoeken 2013

In 2013 hebben wij de volgende onderzoeken afgerond en gestart:

1. *Leiden een last?*

Onderzoek naar procedures binnen het Ruimtelijk Omgevingsrecht.

2. *Evalueren om te leren*

Onderzoek naar het subsidiebeleid van de gemeente Leiden.

3. *Bestuursakkoord*

Onderzoek naar het bestuursakkoord met het oog op de coalitievorming in 2014. Dit onderzoek zal op korte termijn gepresenteerd worden; op 31 januari j.l. heeft al een Raadsconferentie plaats gevonden.

4. *Vastgoed*

Onderzoek naar het vastgoed-beleid van de gemeente Leiden. Dit onderzoek is net gestart en zal in 2014 gepresenteerd worden aan de Raad.

5. *Regionaal Investeringsfonds van Holland Rijnland (RIF)*

Regionaal onderzoek naar het RIF. Dit onderzoek zal op korte termijn gepresenteerd worden.

Voor de inhoud van de uitgebrachte rapporten verwijzen wij u naar de website van de Rekenkamer

<http://gemeenteraad.leiden.nl/raadscommissies/rekenkamercommissie/>.

2.1 Leiden een last?

In 2011 en 2012 hebben een aantal buurtcomités en individuele burgers zich gewend tot de Rekenkamercommissie. Zij werden -in hun ogen- door de gemeente onvoldoende serieus genomen bij het ontwikkelen en realiseren van ruimtelijke plannen. Mede op grond van deze signalen heeft de Rekenkamercommissie besloten een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop burgers worden betrokken in gemeentelijke plannen.

Uit het onderzoek blijkt dat Leiden in vergelijking met de benchmarkgemeenten en het landelijke beeld in het algemeen gunstig scoort. Voor zowel Leiden als de benchmarkgemeenten geldt dat uit de uitkomsten van de procedures bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State relatief weinig juridische fouten blijken. Tevens bleek Leiden steeds gemiddeld of beter te presteren. De Rekenkamercommissie constateert dat met genoeg. Dat wil overigens niet zeggen dat er geen mogelijkheden tot verbetering zijn. We kwamen op basis van het onderzoek tot de volgende aanbevelingen.

- Check de compleetheid van de aanvragen en los eventuele tekortkomingen direct met de aanvrager op;
- Formuleer en motiveer besluiten zo helder mogelijk voor de burger;

- Verschaf de burger inzicht in hun kansen bij bezwaar- en beroepsprocedures;
- Benadruk de onafhankelijkheid van de bezwaarschriftencommissie en zet deze breder in;
- Blijf in contact met de burger, ook in de fase van beroep en hoger beroep;
- Verbeter de (administratieve) organisatie.

Het onderzoek is in september 2012 gestart en is onder begeleiding van de Rekenkamercommissie uitgevoerd door de afdeling Staats- en bestuursrecht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. De onderzoeksresultaten zijn half september 2013 aan de Gemeenteraad aangeboden.

Fase	Datum	Toelichting
Aanbieding in Raadscommissie	26-09-2013	Cie. Ruimte en Regio
Reactie College op rapport	29-10-2013	Brief DIV 2013-12624
Reactie Bezwaarschriftencommissie op rapport	06-11-2013	Brief RG 2013-617
Reactie RKC op bezwaarschriftencie	28-11-2013	Brief RKC 2013-43
Behandeling in de Raadscommissie	03-12-2013	Cie. Ruimte en Regio
Behandeling in de Raad	19-12-2013	Vaststelling RV 13.0136

2.2 Evalueren om te leren

Tijdens de bezoeken die de Rekenkamercommissie eind 2012 aan de fracties binnen de gemeenteraad van Leiden aflegde, bleek dat veel fracties vragen hebben bij het gemeentelijk subsidiebeleid en de uitvoering ervan. Veel raadsleden misten een goed overzicht van subsidies. Hiernaast waren er vragen over de effectiviteit en de verhouding tussen uitvoeringskosten en het verleende subsidiebedrag.

Recent onderzoek door andere rekenkamers laat zien dat er over het algemeen maar beperkt informatie is over en inzicht in de effectiviteit en efficiency van subsidies, ondanks dat het volgens artikel 4:24 van de Awb wettelijk verplicht is eens per 5 jaar subsidies op effectiviteit te evalueren. Dat geldt voor subsidies op zowel rijks, provinciaal, als gemeentelijk niveau.

De Rekenkamercommissie Leiden heeft daarom besloten een onderzoek te starten naar de mogelijkheden voor het vergroten van het inzicht in effectiviteit en efficiency van subsidies, zowel vooraf (is de voorziening nodig en is daarvoor financiële ondersteuning het geëigende instrument?) als achteraf (welke effecten zijn in het verleden met deze subsidie bereikt?). Met dit inzicht kan de besluitvorming over het toekennen of eventueel stopzetten van subsidies in de toekomst beter onderbouwd worden.

Uit het onderzoek bleek dat ook in Leiden het inzicht in de effectiviteit van de onderzochte subsidies gering is. Het onderzoeksrapport biedt een aantal handreikingen om dit inzicht te vergroten en hier ook van te leren. Op basis van dit rapport heeft de Rekenkamercommissie de volgende aanbevelingen gedaan:

- Kies bewust voor de vormgeving van subsidies, geef ze zoveel mogelijk vorm als outcome subsidie;
- Zorg bij het vormgeven van subsidies voor maatwerk en transparantie;
- Voer periodiek een subsidiedebat in de Raad;
- Geef in de 'Visie op subsidies', de Leidse visie op de filosofie "Evalueren om te leren" uit het Pro-Facto rapport; deze visie is gericht op het leren van inzicht in successen en fouten. Het rapport bevat een aantal uitgangspunten en handvatten om dit vorm te geven.
- Toets de Leidse subsidieregelgeving aan de uitgangspunten van 'Evalueren om te leren' en pas de subsidieregelgeving en –voorwaarden zo nodig aan;

Het onderzoek is in juni 2013 gestart en is onder begeleiding van de Rekenkamercommissie uitgevoerd door Pro Facto. De onderzoeksresultaten zijn op 12 december 2013 aan de Raad aangeboden.

Fase	Datum	Toelichting
Aanbieding in Raadscommissie	12-12-2013	Cie. Onderwijs en Samenleving
Reactie College op rapport	13-12-2013	Verwerkt in RV 13.0139
Quick scan RV 13.0139	06-01-2014	Scan door RKC
Behandeling in de Raadscommissie	06-03-2014	Cie. Onderwijs en Samenleving met Werk en Financiën
Behandeling in de Raad	13-03-2014	Vaststelling RV 13.0139

2.3 Bestuursakkoord

Het bestuursakkoord bepaalt dat elk overig voorstel afgemeten zal worden aan de eigen politieke en inhoudelijke beoordeling. Daarmee beoogden de opstellers een opener politieke situatie te creëren waarin er geen vaststaande meerderheden of minderheden bestaan. Ook een aantal andere in het bestuursakkoord opgenomen afspraken met betrekking tot betrokkenheid van burgers, begrotingsbehandeling, het al of niet opzeggen van vertrouwen en de omgang met elkaar beogen bij te dragen aan een open politiek klimaat.

In het zicht van de in 2014 te houden Raadsverkiezingen en de daaropvolgende Collegevorming heeft de Rekenkamercommissie (RKC) het raadzaam geacht om de gemaakte afspraken te evalueren. Het gaat daarbij om de afspraken in het bestuursakkoord. De afspraken in het beleidsakkoord betreffen

immers een beperkt aantal politiek inhoudelijke onderwerpen en hadden vooral tot doel om de op dat moment bestaande politieke meningsverschillen over deze onderwerpen te kanaliseren. Bovendien heeft de RKC eerder al vastgesteld dat deze afspraken weinig SMART geformuleerd zijn, waardoor een professionele evaluatie moeizaam zal zijn.

In het kader van dit onderzoek heeft er op 31 januari 2014 een Raadsconferentie plaats gevonden waarbij alle (aanstaande) raadsleden, duoleden en Collegeleden zijn uitgenodigd.

Het onderzoek wordt onder begeleiding van de Rekenkamercommissie uitgevoerd door de afdeling Staats- en Bestuursrecht van de Universiteit Leiden.

Fase	Datum	Toelichting
Raadsconferentie	31-01-2014	Debat
Aanbieding rapport	Februari/maart 2014	Aanbieding aan de Raad

2.4 Vastgoed

In ons jaarplan 2013 is het voornemen opgenomen onderzoek te doen naar het beheer van het vastgoed door de gemeente Leiden. Dit voornemen is mede ingegeven door de behoefte van de gemeenteraad van Leiden aan meer inzicht in de waarde van het vastgoed van de gemeente en de vraag in hoeverre de gemeente doelmatig met het vastgoed omgaat. Dat deze vraag bij veel fracties speelt bleek bij de fractiebezoeken vorig jaar.

Op basis van het in 2007 vastgestelde beleidskader wordt gefaseerd overtollig gemeentelijk vastgoed verkocht. Volgens de jaarrekening 2011 zijn er sinds 2008 inmiddels 37 panden afgestoten. De Rekenkamercommissie is voornemens om het vastgoed van de gemeente Leiden in kaart te brengen en na te gaan of er doelmatig en transparant wordt omgegaan met aankoop, verkoop en beheer van het gemeentelijke vastgoed.

Het onderzoek van de rekenkamer moet antwoord geven op de volgende vragen:

- a) Welk vastgoed heeft de gemeente Leiden in bezit gehad gedurende de laatste 5 jaar?
- b) Welke waarde vertegenwoordigt dit vastgoed (grond en gebouwen) op basis van de OZB en - voor zover beschikbaar- taxatierapporten van de gemeente?
- c) Welk vastgoed van de gemeente heeft (g)een evidente maatschappelijke functie?
- d) Wat is het beleid dat de gemeente Leiden voert met betrekking tot verwerving en afstoting van haar vastgoed? Daarbij gaat het in het bijzonder om:
  - i) Een overzicht van de aan- en verkopen gedurende de afgelopen 5 jaar;
  - ii) De achtergrond van / redenen voor die aan- en verkoop;

- iii) Of de wijze waarop aan- en verkoop tot stand zijn gekomen in overeenstemming zijn met het gemeentelijke beleid en normen als transparantie, marktconformiteit e.d.
- e) Een beoordeling van het beheer van het Leidse vastgoed dat de afgelopen 5 jaar in het bezit was van de gemeente Leiden. Daarbij gaat het om:
  - i) Een beoordeling van de wijze waarop de diverse opdrachtverleningen c.q. contracten tot stand zijn gekomen met betrekking tot exploitatie, energievoorziening, onderhoud, beveiliging, verzekering e.d. van het vastgoed voor zover de gemeente het vastgoed (wellicht deels) zelf exploiteerde.
  - ii) De verhuur van het vastgoed en de huurprijsvorming, mede gelet op de waarde van het vastgoed en het (beoogde) gebruik ervan.
- f) Op welke wijze wordt aan de Raad inzicht gegeven in de uitvoering van het vastgoedbeleid van de gemeente op de hierboven genoemde punten en komt dit tegemoet aan de behoefte van de Raad?

Het onderzoek is in november 2013 gestart en wordt onder begeleiding van de Rekenkamercommissie uitgevoerd door onderzoeksbureau Next Vastgoed. Naar verwachting worden de onderzoeksresultaten rond mei aan de Gemeenteraad aangeboden.

Fase	Datum	Toelichting
Aanbieding rapport	Mei 2014	

2.5 Regionaal Investeringsfonds Holland Rijnland (RIF)

Naast de eigen onderzoeken is er dit jaar ook een onderzoek gedaan in regionaal verband. Het betreft een onderzoek naar het Regionaal Investeringsfonds van Holland Rijnland (RIF).

Aanleiding tot het onderzoek vormt de grote hoeveelheid middelen, die met het RIF is gemoeid.

In de periode van 2008-2022 storten de deelnemende gemeenten gezamenlijk ruim € 140 miljoen in het fonds. Eind 2010 is daarnaast aan gemeenten gevraagd om ten behoeve van het project Rijnlandroute de investering te verdubbelen van € 37,5 miljoen naar € 75 miljoen.

De bijdragen aan het fonds maken een substantieel deel uit van de begroting van de betrokken gemeenten.

Doel van het onderzoek is inzicht te krijgen in hoeverre Holland Rijnland doelmatig en doeltreffend uitvoering geeft aan de taken rond het Regionaal Investeringsfonds. De bestedingen van het RIF worden nagegaan evenals de mogelijkheden voor de betrokken gemeenteraden voor sturing en controle. Het onderzoek strekt zich uit over de periode 2007 tot heden. De aan het onderzoek deelnemende gemeenten zijn Hillegom, Lisse, Noordwijkerhout, Leiden, Leiderdorp, Noordwijk, Teylingen, Voorschoten en Oegstgeest.

In het onderzoek worden de volgende vragen gesteld:

- Welke taken heeft Holland Rijnland ten aanzien van het RIF en op welke wijze zijn die vastgelegd?
- Welke bestedingen hebben plaatsgevonden en zullen de komende tijd plaats vinden?
Daarbij ook aandacht voor de vraag hoe met de toegezegde gelden omgegaan wordt als één of meerdere projecten niet doorgaan.
- Hoe verloopt de besluitvorming over beleid en beheer van het RIF?
Welke besluiten zijn door Holland Rijnland genomen over beleid en beheer?
- Hoe is het subsidiebeleid rond de groenprojecten vormgegeven en wat zijn de effecten van dat beleid?
- Hoe is de verantwoording aan de gemeenteraden over de besluitvorming en bestedingen geregeld?
Welke informatie wordt daarbij verstrekt aan de gemeenteraden, via welke kanalen, met welke regelmaat?
- In welke mate is sprake van een doelmatige uitvoering van de taken?
Hoe verhouden de beheerkosten van het RIF zich met die van vergelijkbare fondsen?
- Kunnen de raden van de deelnemende gemeenten met de reguliere informatie de sturende en controlerende rol uitoefenen?

Het onderzoek is in januari 2013 gestart en uitgevoerd onder begeleiding van de regionale rekenkamercommissies uitgevoerd door onderzoeksbureau B&A en PBLQ.

Fase	Datum	Toelichting
Aanbieding rapport	Maart 2014	Cie. Ruimte en Regio

3. Communicatie 2013

3.1 Fractiebezoeken

Ook dit jaar hebben wij de Raad actief betrokken bij de keuze van te onderzoeken thema's. Wij hebben alle fracties aangeboden met hen te overleggen om te horen welke onderwerpen zij belangrijk vinden en hoe het werk van de Rekenkamercommissie door hen wordt ervaren. De onderwerpen die door de fracties het meest genoemd werden hebben we uitgewerkt in ons Onderzoeksplan 2014.

3.2 Afstemming met het College van B&W en de ambtelijke organisatie

In 2013 hebben wij wederom de gelegenheid gegeven door ons uitgevoerde onderzoeken in een persoonlijk contact met de verantwoordelijke portefeuillehouder te presenteren. Wij beogen hiermee een zogenaamde "warme overdracht" te bewerkstelligen. Aangezien de uitkomsten van ons rapport *Leiden een last?* ook betrekking hadden op de commissie voor de Bezwaarschriften hebben wij ook een gesprek met deze commissie gehad. Daarnaast hebben wij (via de gemeentesecretaris) afstemming gehad met de ambtelijke organisatie om te zorgen voor een goede aansluiting van onze onderzoeken op actuele ontwikkelingen binnen de gemeente en om te bezien op welke wijze de doorwerking van rekenkameronderzoeken nog verder versterkt kan worden. Ook zijn afspraken gemaakt om te borgen dat de binnen de gemeenten beschikbare onderzoeks- en monitorgegevens beschikbaar komen voor rekenkameronderzoek.

3.3 Burgercontacten

In 2013 heeft de Rekenkamercommissie meegedaan met de Stadsenquête. Daarbij is onderzocht welke onderwerpen leven bij de inwoners van de gemeente Leiden. Verder hebben we de inwoners van Leiden via de website en Stadskrant opgeroepen om onderwerpen aan te leveren voor nieuwe onderzoeken. Tot slot is er op meerdere momenten contact geweest met burgers die aan hadden gegeven geïnteresseerd te zijn in het verloop en / of de uitkomst van de lopende onderzoeken.

3.4 Regio

De regiowerkgroep - bestaande uit vertegenwoordigers van een groot aantal rekenkamercommissies in onze regio - komt sinds begin 2013 periodiek bij elkaar. Vanuit deze samenwerking zijn inmiddels twee regionale onderzoeken uitgevoerd (Leerplichtwet en Regionaal Investeringsfonds). Naast het uitwisselen van resultaten van onderzoeken die door afzonderlijke rekenkamercommissies zijn uitgevoerd zal ook in de toekomst gestreefd worden naar het in regionaal verband uitvoeren van onderzoeken die voor meerdere gemeenten relevant zijn.

3.5 Website

De website van de Rekenkamercommissie maakt onderdeel uit van de Gemeentelijke website. De website wordt echter wel door de Rekenkamer zelf onderhouden. We zorgen ervoor dat eventuele wijzigingen in samenstelling of werkwijze op de site worden bijgehouden en dat alle onderzoeken, onderzoeksplannen en jaarverslagen online te vinden zijn. Ook de lopende onderzoeken worden op de site kort toegelicht. En presentaties van de Rekenkamer in de commissie, worden bijvoorbeeld als korte nieuwsberichtjes opgenomen in de rechterkolom.

De site is te bereiken via onderstaande link:

<http://gemeenteraad.leiden.nl/raadscommissies/rekenkamercommissie/>

3.6 LinkedIn

In 2013 is de Rekenkamercommissie actief geworden op LinkedIn. Het is hierdoor gemakkelijker geworden om contacten te onderhouden met andere lokale Rekenkamers en andere geïnteresseerden. Wij kunnen hierdoor ook makkelijk op de hoogte blijven van de activiteiten van andere Rekenkamers. Daarnaast biedt LinkedIn de mogelijkheid om publicaties en projecten toe te voegen aan het profiel van de Rekenkamercommissie. Alle contacten worden daardoor direct op de hoogte gebracht van onze activiteiten. We voorzien hierdoor meer mensen van informatie, terwijl we zelf ook meer informatie krijgen van anderen.

3.7 Media

Er zijn persberichten uitgegaan over de diverse uitgebrachte onderzoeken. Daarnaast hebben we een artikel geplaatst in de Stadskrant waarin we de inwoners van Leiden opriepen om onderwerpen aan te leveren voor nieuwe onderzoeken.

4. Overige activiteiten 2013

4.1 Protocol behandeling rapporten

Zoals wij in het jaarverslag van 2011 al meldden, heeft de RKC in mei 2011 het initiatief genomen te komen tot een procedurevoorstel voor de behandeling en bespreking van rekenkameronderzoeken. Dit voorstel is met het Presidium besproken op 17 juni 2011 en heeft geleid tot de afspraak dat na de presentatie van een rapport van de Rekenkamercommissie in de tweede daaropvolgende commissievergadering een debat plaatsvindt over de conclusies van de RKC; ongeacht of het College al een reactie op het rapport heeft gegeven.

In 2012 is voor het eerst het protocol geëffectueerd. Nadere vastlegging van de afspraken rondom dit protocol zouden plaatsvinden na de evaluatie van de RKC in 2012. In 2013 is echter door het Presidium besloten om niet verder te gaan met de evaluatie. De afspraken naar aanleiding van het protocol zullen echter wel worden vastgelegd in de te actualiseren Verordening op de Rekenkamercommissie.

4.2 Nieuwe verordening op de Rekenkamercommissie

Tijdens het jaarlijkse gesprek met de griffie in 2013 is het protocol aan de orde geweest en is besloten om de Verordening op de Rekenkamercommissie (RV 09.0020) te actualiseren. De RKC heeft haar bijdrage geleverd aan de griffie ten behoeve van het aanpassen van de Verordening. Wij verwachten dat de nieuwe verordening op korte termijn ter vaststelling aan de Raad zal worden aangeboden.

5. Financieel verslag 2013

5.1 Inleiding

Eind 2012, bij het vaststellen van de Programmabegroting 2013, heeft de Raad een amendement aangenomen om het budget van de Rekenkamercommissie incidenteel te verhogen met € 25.000. Dit bedrag staat apart opgenomen in de onderstaande tabel. Dankzij dit besluit van de Raad heeft de Rekenkamer het productieniveau van de afgelopen jaren kunnen handhaven.

5.2 Inkomsten en uitgaven 2013

In onderstaande tabel staat een overzicht van de inkomsten en uitgaven over 2013.

	Begroting 2013	Realisatie 2013
Budget	89.000	89.000
Jaarlijks budget	64.000	64.000
Incidentele dekking amendement A120098/2	25.000	25.000
Onderzoek	64.000	44.918,25
Subsidies	28.000	20.033,50
Vastgoed	28.000	11.000,00 ¹
Regionaal onderzoek RIF	6.000	5.850,35
Onderzoek Ruimtelijk Omgevingsrecht (Restant)	6.000	0 ²
Bestuursovereenkomst	0	8.034,40 ³
Commissieleden	18.000	24.065,54
Vergadervergoeding	18.000	24.065,54 ⁴
Overige kosten	3.000	252,62
Overige kosten	3.000	252,62
Totaal	89.000	69.236,41
Te storten in Reserve Rekenkamercommissie		19.763,59

¹ Dit is 40% van het totale bedrag (€ 27.500,-). De overige 60% (€ 16.500) zal ten laste worden gebracht van 2014.

² Het resterende bedrag voor dit onderzoek (€ 6.087) is ten laste gebracht van het budget van 2012. Dit bedrag was nog wel in het overzicht opgenomen.

³ Dit is 80% van het totale bedrag (€ 10.043). De overige 20% (€ 2008,60) zal ten laste worden gebracht van 2014.

⁴ De vergadervergoeding is dit jaar hoger uitgevallen dan geraamd. Dit komt doordat de Rekenkamercommissie enkele - tegen een relatief laag bedrag aanbesteedde - onderzoeken intensiever heeft moeten begeleiden dan gebruikelijk.

Op dit moment is € 19.763,59 nog niet uitgegeven. Het overgrote deel hiervan (€ 18.508,60) is wel gereserveerd voor de betaling van lopende onderzoeken, maar lopen over de jaargrens heen. Het overschot zal conform Amendement A130095/1 bij de Programmabegroting 2014 worden gestort in de Reserve Rekenkamercommissie, waarvan de omvang per 1 januari minimaal € 20.000,- en maximaal € 40.000,- zal bedragen.

6. Onderzoeksplan voor 2014

Eind 2009 hebben wij onze Onderzoeksstrategie 2010-2014 vastgesteld. In dit visiedocument hebben wij aangegeven op welke wijze wij onze taak en rol in de raadsperiode 2010-2014 willen invullen. De onderzoeksstrategie bevat een aantal uitgangspunten en criteria voor het vaststellen van de jaarlijkse onderzoeksplanning. Jaarlijks beoordelen wij of de uitgangspunten en criteria in de Onderzoeksstrategie nog actueel zijn, en welke aanvullende bronnen beschikbaar zijn voor een selectie van mogelijke onderzoeksonderwerpen. Voor het onderzoeksplan 2013 hebben wij geput uit de volgende bronnen:

- Suggesties voor onderzoek door raadsfracties van de politieke partijen (bijlage 1).
- Stadsenquête 2013 (bijlage 2).
- Rapporten van de Rekenkamercommissie (waar mogelijke vervolgonderzoeken uit kunnen voortvloeien) (bijlage 3).
- Contacten met andere Rekenkamers en de regiowerkgroep

Per onderwerp beoordeelt de Rekenkamercommissie in welke mate dit onderwerp aan onze strategie voldoet en hoe een onderzoek past binnen de personele en financiële randvoorwaarden van de Rekenkamercommissie.

Voor 2014 hebben we een aantal mogelijke onderzoeksonderwerpen geselecteerd, die wij voor consultatie willen voorleggen bij de Commissie Leefbaarheid en Bereikbaarheid. Dit betreffen de volgende onderwerpen:

1. Decentralisaties
2. Ontwikkeling van de omvang van het ambtenaren apparaat van Leiden
3. Re-integratie
4. Regionaal onderzoek

De geselecteerde onderwerpen lichten wij kort nader toe.

6.1 Decentralisaties

In 2015 worden drie omvangrijke taken aan gemeenten overgedragen. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de jeugdzorg (nu nog een provinciale taak), delen van de Awbz (begeleiding en ondersteuning) en de Participatiewet (de samenvoeging van de bijstand, de sociale werkvoorziening en de Wajong). Het sociale domein komt hiermee grotendeels in gemeentelijke handen. Hoewel de taakoverdracht gepaard gaat met aanzienlijke bezuinigingen, zullen de gemeentelijke begrotingen door deze decentralisaties sterk in omvang toenemen. Daarnaast zal de overdracht van taken grote impact hebben op (de omvang van) de gemeentelijke organisatie.

Het onderzoek moet de Raad voorzien van een beeld van de gevolgen van de drie grote decentralisatieoperaties, de keuzes die daarbij gemaakt kunnen worden, de risico's die de gemeente daarbij loopt en de wijze waarop de Raad daarin een rol kan of moet spelen.

Het onderzoek betreft elk van de drie grote decentralisatieoperaties. Het onderzoek kan eenmalig zijn, maar gegeven het feit dat de invoering een meerjarige operatie is met een grote impact zou het onderzoek ook over meerdere jaren gespreid kunnen worden, startend met een nulmeting en het volgen van de voortgang.

Mogelijke onderzoeksvragen zijn:

- Wat zijn de gevolgen van elk van de drie decentralisaties voor de gemeente Leiden en hoe wordt daar op gestuurd?
- Welke beleidskeuzes liggen voor bij de decentralisatie operaties, hoe wordt daar door de gemeente invulling aan gegeven?
- Welke risico's (waaronder financieel) zijn er verbonden aan de decentralisaties en hoe wordt daar op gestuurd?
- Hoe kan de Raad tijdens de overdracht van taken en bij de uitvoering van het beleid optimaal sturen op de taakuitoefening?
- Hoe verhouden keuzes die in Leiden worden gemaakt zich tot keuzes in vergelijkbare gemeenten?

6.2 Ontwikkeling van de omvang van het ambtenaren apparaat van Leiden

Het ambtelijk apparaat van de gemeente Leiden is al jaren lang onderwerp van discussie en verandering. De ene reorganisatie volgt de andere op en taken verschuiven naar gemeenschappelijke regelingen of een servicedienst zoals Servicepunt 71. Desondanks bestaat het beeld dat de omvang van het ambtelijk apparaat niet krimpt en lijkt het aantal ambtenaren per 1000 inwoners hoger te liggen dan bij gemeenten van vergelijkbare grootte. Ook is de vraag of de reorganisaties en verschuiving van taken geleid hebben tot de beoogde efficiencyverbeteringen.

Het onderzoek zal helderheid moeten geven in de ontwikkeling van de omvang en organisatie van het ambtelijk apparaat van Leiden mede gelet op:

- het programma Leiden regiegemeente uit 2007
- de overdracht/uitbesteding van taken aan particuliere organisaties, gemeenschappelijke regelingen en Servicepunt 71
- de uitvoering van de reorganisatie 2011
- de omvang en de ontwikkeling daarvan in vergelijking met de ambtelijk apparaten in vergelijkbare gemeenten.

Ook dient het onderzoek antwoord te geven op de vraag of de beoogde doelen (incl. besparingen) zijn gerealiseerd.

6.3 Re-integratie; onderzoek naar Participatiewet en WWB

Vanuit de Raad is ook veel belangstelling getoond voor de Participatiewet, die per 1 januari 2015 door de gemeenten dient te worden uitgevoerd. Er bestaat nog onduidelijkheid over de precieze contouren van de wet en de financiële middelen, die naar de gemeenten zullen worden overgeheveld.

Een ruwe schets van de Participatiewet ziet er nu als volgt uit:

- Geen nieuwe instroom in de WSW. Geleidelijke reductie van het WSW-bestand door pensionering, overlijden of werkhervatting.
- Herkeuring van alle Wajongers. Recent is het kabinetsvoorstel aangepast, zodat Wajongers met arbeidscapaciteit toch in de Wajong blijven en dan een uitkering van 70% van het wettelijk minimum loon zullen ontvangen. Naar verwachting zullen de meesten na keuring via de gemeente werk moeten vinden, al dan niet met een "rugzakje".
- Sociale partners en overheid hebben afgesproken in totaal 125.000 banen ter beschikking te stellen aan arbeidsgehandicapten. Gemeenten moeten regionale werkbedrijven opzetten om plaatsingen te realiseren. Mochten de beloofde banen er niet komen dan volgt een quotumplicht.
- Reductie en ontschotting van de aan de gemeenten toegekende re-integratiebudgetten.

Daarnaast zal ook de Bijstandswet worden aangepast, waarbij het wederkerigheidsprincipe een zwaarder accent krijgt. De beleidsvrijheid van gemeenten wordt in de recente voorstellen wel gehandhaafd.

Gezien de vele onzekerheden over de precieze contouren van de nieuwe regels is het lastig het voorgenomen onderzoek nu concreet in onderzoeksvragen vast te leggen. De Rekenkamer heeft drie varianten van onderzoek in overweging:

1. Een onderzoek dat is gericht op DZB. In het onderzoek zal nagegaan worden hoe DZB zich voorbereidt op de nieuwe situatie en de wijze waarop DZB hierop wordt aangestuurd dan wel DZB de betrokken gemeenten informeert en met hen overlegt over de voorgenomen plannen en andersom, hoe de gemeente DZB informeert en betreft bij de komende veranderingen.
2. Een onderzoek waarin het accent enerzijds ligt op de beleidsontwikkeling door de gemeente en anderzijds op de wijze waarop de gemeente overlegt met dan wel regie voert richting andere partijen (buurgemeenten, uitvoerders van scholings- en/of re-integratietrajecten).
3. Een onderzoek waarin de effectiviteit van het gemeentelijk re-integratiebeleid de afgelopen jaren centraal staat, om te bezien welke leereffecten daaruit af te leiden zijn. Daarbij geldt dat dit onderzoek naar zijn aard geen harde uitspraken zal opleveren over de relatie tussen de gemeentelijke inzet en de kans van slagen op de arbeidsmarkt. Het kan wel inzicht

verschaffen in de door de gemeente ingezette instrumenten, ook voor verschillende typen te re-integreren inwoners en de terugkeer van deze groepen op de arbeidsmarkt.

Afhankelijk van de verdere concretisering van de Kabinetsplannen kan één van deze varianten verder worden uitgewerkt.

6.4 Regionaal onderzoek

De regionale rekenkamers zullen na de afronding van het onderzoek naar het RIF een nieuw onderzoek starten. Inmiddels liggen er een aantal mogelijke onderzoeksonderwerpen voor. De RKC heeft aangegeven het meeste te voelen voor een onderzoek naar de Centra Jeugd en Gezin. De regiowerkgroep heeft echter nog geen definitieve keuze gemaakt. Afhankelijk van de onderwerpkeuze zal de RKC deelnemen aan het regionale onderzoek.

7. Begroting 2014

Bij het vaststellen van de Programmabegroting 2014 heeft de Raad een amendement aangenomen om weer een Reserve Rekenkamercommissie in te stellen. De omvang van de Reserve Rekenkamer bedraagt per 1 januari minimaal € 20.000 en maximaal € 40.000. De reserve maakt het in combinatie met de jaarlijkse bijdrage mogelijk om elk jaar meerdere onderzoeken uit te voeren en daarmee het productieniveau van de afgelopen jaren ten behoeve van de Raad te handhaven.

Het beschikbare budget voor de Rekenkamercommissie wordt jaarlijks door de Gemeenteraad vastgesteld. Voor 2014 is dit bedrag vastgesteld op € 62.374. Bij raadsvoorstel bestemming jaarrekening kan de raad indien nodig besluiten tot een extra storting in de reserve Rekenkamer.

Op basis van het beschikbare budget heeft de Rekenkamercommissie de volgende begroting voor 2014 vastgesteld.

Begroting 2014	Baten	Lasten
Budget	62.374	
Overgebleven budget 2013	19.763,59	
Dekking A130095/1	min. 266,41	
Onderzoek 1		24.000
Onderzoek 2		24.000
Bijdrage aan regionaal onderzoek		6.000
Vergadervergoeding		18.000
Overige		3.374
Totaal	82.374	82.374

Bijlage 1: Onderwerpen naar aanleiding van de fractiegesprekken

De gesprekken die de Rekenkamercommissie eind 2013 gevoerd heeft met de fracties hebben veel mogelijke onderzoeksonderwerpen opgeleverd. Hieronder hebben we een lijst opgenomen van de onderwerpen die door de verschillende fracties genoemd werden. De onderwerpen die het vaakst genoemd werden staan bovenaan. Sommige onderwerpen werden even vaak genoemd. In dat geval hebben we geen prioritering aangebracht, maar hebben we deze in willekeurige volgorde opgenomen in onderstaande lijst.

Onderwerp	Genoemd door
Decentralisaties: hoe kan de Raad daar op sturen? Kan de RKC tijdens de invoering hiervan de uitvoering door Leiden benchmarken met andere gemeenten? Geldt niet alleen in de bouwfase, maar ook in de beheerfase. De Transitiearrangementen zijn beoordeeld; Leiden komt daar wisselend uit naar voren. Is Leiden er nu wel of niet klaar voor? Wat kan de rol van de gemeenteraad zijn bij gedecentraliseerd beleid dat regionaal wordt uitgevoerd? Weet de gemeente wat de basiskosten zullen zijn? Wat is de harde financiële ondergrens, is deze bekend?	5 fracties
Re-integratie/participatiebeleid: bij de Wet Werk en Bijstand; wat werkt wel en wat werkt niet? Hoe werkt het participatiebeleid? Participatiebudget 2013 is niet uitgegeven. Waarom niet? Er zijn nog werklozen. Werken de participatiebanen?	3 fracties
Ambtelijke cultuur: wat is de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie? Het vermoeden bestaat dat hetzelfde kan voor minder geld. Waarbij te betrekken: - verminderde taken a.g.v. het programma Leiden regiegemeente uit 2007 - vergelijking met steden van gelijke grootte zoals Dordrecht en Gouda - het landelijk gemiddelde van 10,5 fte per duizend inwoners (blijkend uit een landelijk onderzoek) - het ruimschoots uitbesteden van werk door Leiden (12 - 15 mln) - de realisatie van de reorganisatie 2011: 3/4 jaar geleden zaten nog 100 ambtenaren thuis. Die zouden binnen 2 jaar weg moeten zijn.	3 fracties
Publieksparticipatie: De implementatie van de participatieverordening. Hoe worden burgers nu betrokken bij besluitvorming in de gemeente?	3 fracties
Transparantie bij grote projecten: Hier gaat vaak wat mis, maar dat hoort de Raad vaak pas achteraf. Het zou mooier zijn om tijdens de rit te kunnen bijsturen als het dreigt uit de hand te lopen. Zou een soort tussentijdse thermometer mogelijk zijn?	2 fracties
Follow-up parkeeronderzoek: Vervolg op het onderzoek uit 2010.	2 fracties
Veiligheidshuizen	1 fractie
Scheefwonen	1 fractie
Herhaalonderzoek minimabeleid	1 fractie

Bescherming persoonsgegevens	1 fractie
Regionale samenwerking	1 fractie
Verhouding gemeente en woningbouwcorporaties	1 fractie
Prestatie- en effectindicatoren in de begroting	1 fractie
Garantstellingen aan stichtingen en corporaties	1 fractie
Centralisatie politie	1 fractie
Nieuwe wabo	1 fractie
Sportaccommodaties	1 fractie
Omgevingskwaliteit	1 fractie
Omgang met burger-verbanden	1 fractie
Grondexploitatie	1 fractie
Inwerkprogramma nieuwe Raad	1 fractie
Doorwerking aanbevelingen Rekenkamer	1 fractie
Macht ambtelijk apparaat	1 fractie
Ruimtelijke ordening	1 fractie
Rijkssubsidies	1 fractie
Regiegemeente	1 fractie
Financiën SP71	1 fractie
Stedelijk beheer	1 fractie

Bijlage 2: Stadsenquête 2013 onderdeel Rekenkamercommissie

In de stadsenquête 2013 heeft de Rekenkamercommissie gevraagd naar onderwerpen voor onderzoek. De meest genoemde onderwerpen/problemen waar de Rekenkamercommissie onderzoek naar zou moeten doen, als percentage van het aantal inwoners dat een suggestie heeft gedaan, zijn:

Onderwerp	Percentage
Algemene omgang gemeente met belastinggeld	17 %
Efficiëntie en doelmatigheid (gemeentebeleid, functioneren ambtenaren)	11 %
Netheid (afval ophalen, onderhoud straat en dergelijke)	10 %
Parkeerproblematiek (zowel in het centrum als in de wijken, de wachttijden, de kosten, etc.)	10 %
Bouwprojecten	8 %
Verkeersbeleid (verkeersveiligheid, bereikbaarheid)	7 %
Aanpak overlast	6 %
Wonen	6 %
Beheer openbare ruimte	5 %
Onderwijs	5 %
Veiligheid	4 %
Economie / Leegstand	4 %
RijnGouweLijn (is RGL wenselijk en de vrees heerst dat het meer geld kost dan begroot)	2 %
Openbaar vervoer	2 %

Bijlage 3: rapporten van de Rekenkamercommissie (waar mogelijke vervolgonderzoeken uit kunnen voortvloeien)

Raadscommissie	Onderzoek	Onderwerp	Publicatie	Beleidssector
Onderwijs en Samenleving	Onderwijs Onderdak	Onderwijshuisvesting	22 november 2004	Onderwijs
Ruimte en regio	Werk in Uitvoering	Werk in Uitvoering	24 augustus 2005	Infrastructuur
Ruimte en regio	Quick scan Grondbeleid	Grondbeleid	17 mei 2006	Infrastructuur
Leefbaarheid en Bereikbaarheid	Leiden Schoon	Schone woon-en leefomgeving	9 januari 2007	Leefbaarheid
Werk en Financiën	Van Omslag naar doorstart	Schuldhelpverlening	8 april 2008	Sociale zaken
Leefbaarheid en bereikbaarheid	Raad aan het stuur	Kaderstellende rol van de Raad bij beleidsnota's	3 februari 2009	Bestuur
Onderwijs en Samenleving	Vervolg Onderwijs Onderdak	Onderwijshuisvesting	3 maart 2009	Onderwijs
Werk en Financiën	Minimabeleid de maat genomen	Minimabeleid	16 maart 2010	Sociale Zaken
Leefbaarheid en Bereikbaarheid	Rekenkamerbrief bestuurs-overeenkomst	Bestuursovereenkomst 2010-2014	27 september 2010	Bestuur
Leefbaarheid en Bereikbaarheid	Parkeerbeleid geparkeerd	Parkeerbeleid	7 oktober 2010	Bereikbaarheid
Leefbaarheid en Bereikbaarheid	Rekenkamerbrief e-dienstverlening	Publieke dienstverlening	4 november 2011	Bestuur
Onderwijs en Samenleving	Leerplichtwet	Naleving leerplichtwet	November 2011	Onderwijs
Onderwijs en Samenleving	Sportbeleid	Sportbeleid en -voorzieningen	Januari 2012	Sport
Onderwijs en Samenleving	WMO	Wijkgericht welzijn	Januari 2012	Samenleving
Werk en Financiën	Citymarketing	Effectiviteit Citymarketing	November 2012	Economie

Ruimte en Regio	Leiden een last?	Ruimtelijk Omgevingsrecht	September 2013	Ruimtelijke Ordening
Onderwijs en Samenleving en Werk en Financiën	Evalueren om te leren	Subsidies	November 2013	Samenleving en financiën
Ruimte en Regio	RIF	Ruimtelijk Investeringsfonds	Februari/maart 2014	Regio
Gemeenteraad		Bestuursakkoord	Februari/maart 2014	Bestuur
Ruimte en Regio		Vastgoed	Mei 2014	Ruimtelijke Ordening

